

Novruz milli bayramımızdır

Azərbaycan torpağı ta qədim zamanlardan qədim mədəniyyətin beşiyi sayılmışdır. Bu zəngin təbiəti, mülayim iqlimi, insanların daha da

əvvəlki dövrləri ehatə edir. Məlum olduğu kimi atəşpərəstlik Azərbaycanda islamdan qabaqki din olub. Atəşpərəstliyin izləri isə Novruz

istiqlanlı, şən, şaqraq, canayaxın olmasına səbəb olmuşdur. Deyib-gülməyi, şənəlməyi seven əhali hər gələn fəslə xüsusi ruh yüksəkliyi ilə qarşılayarmış. Uzun və soyuq qışın gedişi ilə insanlar həyatın yenilənməsini, canlanmasını xüsusi həyəcanla gözləyər və qeyd edərmişlər. "Novruz" türk xalqlarının orta qədim nümünəsi, tarixən türklərə məxsus olmuş etnonimidir. Novruzun yaranması, adət-ənənələri barədə kifayət qədər geniş və təfərrüatlı məlumatlar bu günə qədər gəlib çıxmışdır.

Novruz bayramı şimal yarımkürəsində astronomik yazın başlanğıcı, gecə-gündüzün bərabərliyi günündə (martın 20-si, 21-i, və ya 22-sində) keçirilir. Qədim zamanlardan Azərbaycan, Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan kimi ərazilərin türk sakinləri bu bayramı ənənəvi şənlik kimi qeyd etmişlər. Azərbaycanın çox böyük bir hissəsi, yəni-Cənubi Azərbaycan tarixən iran sərhəddində yerləşdiyinə görə xalqlar bir-birinin adət-ənənələrinin çox tez mənimsəyərək qavramışlar. Farslar da bu adət-ənənələrin bir çoxunu sonradan iran-fars ənənələri kimi qədim etmişdir. Lakin Novruz tamamilə türklərlə, bilavasitə azərbaycanlılarla bağlı bayram olub, islamdan

adətlərində çox aydın şəkildə özünü biruzə verir. Tonqal üstündən tullanmaq, lopa yandırmaq, su çər-

şənbesində lal su götürmək, torpaq çərşənbəsində səməni cücərtmək və s. zərdüştlüyün qədim izləridir. Bilindi ki, od, su, torpaq - bu üç ünsür atəşpərəstlərin tapındıqları və müqəddəs saydıqları ünsürlər idi. Atəşpərəstlik isə Bakı - Azərbaycan ərazisində geniş yayıldığından və bu torpaqlarda yarandığından əminliklə deyə bilərik ki, Novruz Azərbaycan türklərinin bayramıdır. İslam Azərbaycana yayıldıqdan sonra ərəb xilafəti bu ölkənin adət-ənənələrini, bayramlarını təqib etməyə

başladı. Həm də ən əsası İmam Əlinin taxta çıxdığı vaxtı biz Novruz bayramı kimi qeyd edirdik. Əksər türk dilli xalqlar bahar bayramının əsl mahiyyətindən doğan bir sıra adət-ənənələri, oyunları indiyədək saxlayır. Bu adətlər ən yaxşı Azərbaycanda (həm şimal, həm də cənub) mühafizə olunur. Bundan faydalanan farslar öz sovinist siyasətini bürzə verməyə başlayır. Bu bayramın Qədim farslara məxsus olduğunu israrla qeyd edirlər. Lakin bir çox tarixçilərin və mədəniyyətşünasların araşdırmalarından dəqiq görünür ki, bu heç də belə deyil. Orta əsr müəllifləri şərq ölkələrində İslam yayıldıqdan sonra da Novruz bayramında yaz ənənələri, əkinçilik təqvimini etiqadlarının möhkəm yer tutduğunu göstərirlər. Əbu Reyhan Biruni "Nizamül Mülk" əsərində bu bayramın adını çəkmişdir. Klassik Azərbaycan poeziyasında geniş yayılmış "Bahariyyə" ənənəsi də lirik şeirlərdə Novruz, baharı təsvir və tərənnüm edir. Novruz zəngin adət-ənənələrlə, oyunlarla yadda qalır.

Aşıрма, halay, bənövşə, cıdır, ənəli, kosa-kosa oyunları keçirilir. Evəşik təmizlənilir, səməni qoyulur, şirniyyat bişir, plov dəmlənir, süfrələr açılır, təzə geyinilir. Qapı puzma, fala baxma, torba sallama kimi adətlər hələ də yaşayır, tonqal qalanır, üstündən atlanılır.

Novruz bərəkət, sülh bayramıdır. "Bütöv Azərbaycan"ın Novruz bayramı mübarək olsun!

Elza KƏRİMOVA,
şəhər 3 saylı məktəbin müəllimi.

Qadınlar bayram edirmi?..

Hər qadın dünyanın gözəllik çiçəyi... Dünyanı elə dünya edən bir varlıq. Hər qadın bir qız övladı... Bu övladlara hələ körpəliyindən evdə böyüyən oğul övladlarına arxa dayaq, qoruyucu mələk. Hər oyunda-sevincdə, davada qardaşlarına sipər... Hər acıda, xəstəlikdə qardaşlarına çəpər, qaya... Güclü küləklərin belə onların səmtinə əsməsini istəməyən zəriflər! Analarımız təlqin edərdi bunu bizə. Deyərdilər ki; bax, qardaşlarınızı hər an qoruyun, onlar sizin arxa-dayağınızdır... Sizi hər cür pislikdən qoruyacaq böyüyəndə. Onlar əsgər gedəcək və xalqını, elini, obasını da onlar qoruyacaq. Elə təsərrüfatın da ən ağır işlərinə onlar "yiye" duracaq. Onlar nə oynar indi oynar, bir az böyüyən kimi onların işi lap çox olar...

Can analar! Həmişə qorurdular. Həm də haqiqəti dərk edərək, dərk etdirərək qorurdular övladlarını... Oğulları isə bacılara tapşırırdılar. Qorxardılar bəzən analar... Qorxardılar ki, ömürləri yetməz onları qorumağa.

Müqəddəs, ən güclü varlıqdır onlar... Ən həssas, ən zərif, ömrünü övladına təmənnsiz bəxş edəcək varlıq.

Tarix boyu qranit bir heykələ bənzər analar olub. Bu məzarlarda əbədi məskən salan analar heç göz belə qırpmadan gözləri açıq köçüblər o dünyalarına... Onlar narahat ruhlu şəhid analardır...

2020-ci il anaların göz yaşlarının ürəklərinə axdığı bir il oldu. İlahi, ürəklər - o kiçik görünən ürəklər dənizəmi döndü, yoxsa anaların nəfəsi ilə dumana, çənə döndü o göz yaşları. Payızın yağışlarında, qışın qarında məzar başında canlı heykələ döndü şəhid anaları... Hər gün ziyarətə gələndə ciyər parasının soyuq məzar daşından boylan baxışlarını gören kimi özünü döyərək ağlayan analar...

Artıq bahar qorxa-qorxa qədəm qoymaq istəyir bu yurda. Çəpər dibində ilk görsənən "gəlinbaşmağlar" heç görsənmədilər... Qıpqırmızı rəngdə oldular. Bu il rənglər dəyişmişdi, onlar da qardan seçilmədi. Axı neçə şəhid ailəsi həyatının rəngi belə dəyişdi. Nərgizgüllər - dağdöşündə, yamaclarda açan "aynaquqlar", solğun və "qanovuz" bənövşələr, "göy qarğasoğanı" - inciçiçeyilər, nərgizlər baharın ilk müjdəçiləridir. Heç açılmaq istəmirlər. Axı həmişə qışın saxtasına, qarına rəğmən insanlardan görərdilər istiliyi... İndi

şəhid yanğılı analar, gəlinlər, bacılar, qızlar... Şəhid əzizlərimizi onlara "doğmalıq" göstərəcəkdir!

Güllər qan rəngində görünür bu il... Güllər qan qoxulu... Analar zəng gözləmir, analar gül gözləmir... Qadınlar bu ilki bayramları heç umursamır. Bayram günü onlar üçün son dəfə igidləri ilə danışdığı gündür... Bəli, ana-bacılardan, bir əli xınalı gəlinlərin, nişanlı, qəlbi sevgi dolu qızların bayramı şəhidlərlə son danışdıqları gündür!

Güllər dondu, qadın nəfəsinə can verən gözəllik təcəssümü olan bahar gülləri... Oğul, ər, qardaş, ata əllərinə həsrət güllər... Zənglər çalınmayacaq... "Ana, bayramın mübarək!"-deyilməyəcək... Neçə təbriklər dodaqda, neçə güllər budaqda, neçə hədiyyələr ünvanı qaldı bu bayram... Çünki şəhidlərin əzizləridir bu boy-nubüküklər.

Şəhidlərin, qazilərin al-qanının rəngindədir qan qoxulu bahar gülləri...

Bizim elin qadınları bayram etmir daha. O təzə, tər gülləri şəhidlərin məzarları üstünə düzün... Şəhid analarının qəlbinə toxuna bilərlər... Bu il anaların bayramı deyil... Bu il övladları deyil, analar özü

məzar başında, qadınlar məzar başında... Bu Vətənin əsl kişi övladlarının qürurlu baxışlarına baxmaq üçün məzar başına yığışcaqlar. Bəziləri isə söhbətlərini ürəklə edə bilsin deyə tənha gedəcək... Qazılarsa... Yerindən qalxıb yeriyə bilməyən, hansısa bədən üzvünün olmaması, başından aldığı... aldığı yaralara görə hələ də ana, yoldaş, bacı qayğısına möhtac igidlər qəlbi qan ağlasa da baxışları ilə, gözlərini itirənlər öz qaranlıq dünyasında nəfəsi ilə təbrik edərlər qadınları... Əzizlərini. Onların varlığı qadınlar üçün ən böyük təbrik deyilmi?!

Qadınlar bu baharı bayram etmir. Çünki onların çoxu şəhidlərin ana-bacıları, əzizləridir. Baharı qarşılarlar, ancaq qəlbi ilə bayram etməzlər. Gözlərində qalaqlanmış qəm-kədər bahar sovuqatını, güllərini heç görməz...

Güllərsə qan qoxuyur. Yalnız istixana gülləridir əldən-ələ gəzən... Bəzi insanlar kimi... Analar isə təbiiyi sevər... Əsl güllər də torpaqda bitir... Xoş rayihəli... Şəhid qoxulu bahar gülləri... Hamısı gözlərimizdə qan rəngində; şəhid məzarlarını bəzər onlar.

Afət SÜLEYMANZADƏ,
«Qəbələ»

İTMIŞDIR

Qəbələ rayon Nic qəsəbə sakini **Əzizov Dağlar Zeynəddin oğluna** məxsus buraxılış ili 2003-cü il tarixli 36 BF 510 nömrəli VAZ 21010 markalı minik avtomobilinə məxsus **texniki baxış sənədi** itdiyi üçün etibarsız sayılır.

9 oktyabr 2007-ci il tarixdə Kürd kənd sakini Tağıyeva Tavat Səfer qızının adına verilmiş 010338 nömrəli **"Şəhid ailə üzvü"**nün vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Respublikası ƏMDK yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 9 Saylı Ərazi İdarəsi tərəfindən Zarağan kənd sakini **Abbasov İlham Xələf oğluna** verilmiş AA seriyalı 002198 nömrəli (reyestr nömrəsi 406013014278) **torpaq sahəsinin planı və ölçüsü** itdiyi üçün etibarsız sayılır.

«QƏBƏLƏ» qəzetinin reklam xidməti

205-19-14, 205-15-56

Redaktor
Azad Məmmədov.

TƏSİSÇİLƏR:
Qəbələ Rayon İcra Hakimiyyəti və redaksiyanın jurnalist kollektivi.
Redaksiya ilə müəllifin mövqeyi fərqli ola bilər

ÜNVANIMIZ:
AZ 3600, Qəbələ şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 226.
Redaktor: (024) 205-19-14.
Ümumi: (024) 205-15-56.
e-mail: news@qebile-ih.gov.az
Elanların və reklamların mətnlərinə görə redaksiya məsuliyyət daşımır.

Azərbaycan Respublikası Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində qeyddən keçmişdir.
Lisenzia AV № 022611
«Kapitalbank»ın Qəbələ filialında hesab № AZ36AİB 33080019444900218149
VÖEN: 4400103601

«Qəbələ» qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnməmiş və Bakı şəhərində Kərimli Etibar Ələsgər oğlu Unibank CB mətbəəsində ofset üsulu ilə çap edilmişdir.
Dizayner Rəis Rəşidov
Oxucu məktublarına cavab verilmir və əlyazmaları geri qaytarılmır.
Tiraj 1200